

Jaarverslag 2020

Vereniging VSE

18-5-2021

vereniging
VSE

Vereniging VSE
Postbus 499
8000 AL Zwolle

info@verenigingvse.nl
www.verenigingvse.nl

038 427 04 55

Inhoud

Rapport

Algemeen	3
Samenstelling bestuur en raad van toezicht	4

Kengetallen

5

Verslag van het bestuur

1. Inleiding	6
2. Zorg bij arbeidsongeschiktheid predikanten	8
3. Leden-kerken en predikanten	9
4. Financieel beleid	10
5. Beleggingen	11
6. Jaarrekening 2020	14
7. Governance	15
8. Beleid 2021 en verder	15
9. Slot	15

Jaarrekening 2020

Grondslagen voor de financiële verslaggeving	18
Balans per 31 december 2020	20
Staat van baten en lasten over 2020	22
Toelichting op de balans per 31 december 2020	23
Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten	25
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	26
Ondertekening bestuur VSE	29

Overige informatie

Toekomstige uitkeringen	31
Begroting 2021	33

Controleverklaring

35

Advies Raad van Toezicht

38

Algemeen

Statutaire doelstelling

De vereniging heeft ten doel onder bij uitkeringsreglement te bepalen voorwaarden aan of namens haar leden uitkeringen te verstrekken ten behoeve van de inkomensvoorziening van personen, die als predikant verbonden zijn of verbonden zijn geweest aan kerken die lid zijn van de vereniging, alsmede uitkeringen ten behoeve van de weduwen, ex-echtgenoten en/of wezen van deze personen, alsmede alles te doen wat met dit doel in direct verband staat, voor zover de middelen van de vereniging dit toelaten.

Inschrijving Kamer van Koophandel

De vereniging is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 40481492.

Personeel

Voor het vaststellen van uitkeringen en ondersteuning bij bijzondere financiële dossiers is gebruik gemaakt van een externe adviseur. De bureauondersteuning en financiële administratie werd in 2020 verzorgd door Steunpunt Kerkenwerk. VSE had in 2020 geen functionarissen in loondienst.

Resultaatbestemming 2019

Als gevolg van een besluit van de digitale algemene vergadering van 28 oktober t/m 11 november 2020 is, in overeenstemming met het in de jaarrekening 2019 opgenomen voorstel resultaatbestemming, het positieve saldo toegevoegd aan de reservering voor toekomstige uitkeringen.

Voorstel resultaatbestemming 2020

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld het positieve saldo toe te voegen aan de reservering voor toekomstige uitkeringen, als onderdeel van het eigen vermogen. Dit voorstel is reeds in de bij dit rapport opgenomen jaarrekening verwerkt.

Samenstelling bestuur, raad van toezicht en bestuursbureau

	aftreding volgens rooster	
Bestuur		
dhr. drs. G. Noorman, Harderwijk, voorzitter	2021	
dhr. J.C. Staring MSc AAG RBA, Leusden, secretaris	2022	*
dhr. mr. A.J. Tompkins B.ec., Ede, penningmeester	2023	*
dhr. B.M. Neelis MSc, Haarlem	2024	*
mw. drs. W.J. Dee CFA, Amersfoort	2024	*
dhr. drs. H.J. van Dijk, Amersfoort	2021	

Correspondentieadres bestuur
Vereniging VSE, Postbus 499, 8000 AL Zwolle

Raad van toezicht

dhr. drs. A.R. Kramer, CFA, CAIA, Zuidwolde (Gr.)	2024	*
dhr. R.J. Möhlmann, Leusden	2024	
dhr. J. Siepeling, AAG CPE, Zoetermeer	2024	
dhr. dr. G. Suurmond, Rotterdam, voorzitter	2022	*
dhr. mr. F.P. Troost, Emmeloord	2024	

* Niet herbenoembaar.

Correspondentieadres Raad van Toezicht VSE
Raad van Toezicht VSE, Postbus 499, 8000 AL Zwolle

Bestuursbureau

Bureau management en –secretaris
dhr. R.R. Kooistra (Steunpunt Kerkenwerk)

Administrateurs

dhr. D. van Harten; uitkeringen en bijzondere financiële dossiers
dhr. G. van der Veen; financiële administratie

Kengetallen

(bedragen x € 1.000)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Kerkleden en predikanten						
Aantal zielen x 1.000, voor quotum (incl. zogenaamde fictieve zielen)	113	115	117	120	122	124
Aantal actieve predikanten per 31 dec.	213	221	232	236	246	250
Gemiddelde leeftijd predikanten	50,6	50,6	49,9	49,7	50,4	49,3
Aantal uitkeringen per 31 dec.						
ouderdom	136	124	113	103	95	88
ziekte	14	14	14	17	15	13
weduwen	42	44	45	41	40	42
Aantal uitkeringen predikanten	192	182	172	161	150	143
wezen	9	10	10	7	8	6
artikel 37	0	0	0	0	0	1
	201	192	182	168	158	150
Aantal uitkeringen predikanten ten opzichte van actieve predikanten %	90	82	74	68	61	57
Financiële positie						
Toekomstige uitkeringen (*)	99.894	98.476	88.815	87.461	83.307	80.965
Reservering voor toekomstige uitkeringen	58.682	53.122	44.785	44.502	39.767	34.465
Dekkingspercentage	% 58,7	53,9	50,4	50,9	47,7	42,6
Streefdekkingspercentage	% 57,0	52,4	49,2	45,7	42,1	38,3
Tekort per ziel (bedrag x € 1)	€ 373	403	383	368	368	390
Baten en lasten						
Opbrengsten bijdragen	6.547	6.115	6.204	6.247	6.391	6.447
Opbrengsten beleggingen	3.817	6.547	-/- 1.930	2.011	2.327	407
Totaal opbrengsten	10.364	12.662	4.274	8.258	8.718	6.854
Uitkeringen	4.647	4.226	3.867	3.611	3.471	3.372
Bruto marge	5.717	8.436	407	4.647	5.247	3.482
Herkomst opbrengsten (in % van totaal opbrengsten):						
uit bijdragen kerken	% 63	48	145	76	73	94
uit opbrengst beleggingen	% 37	52	-/- 45	24	27	6
Uitkeringen in % bijdragen	% 71	69	62	58	54	52
Rendement (opgave belegger)	% 6,7	14,7	-/- 4,2	5,0	6,5	1,7
Quotum en indexering						
Quotum per ziel	€ 58,00	53,30	53,00	52,20	52,20	52,00
Indexering uitkeringen	% 1,01	0,3	0,78	0	0	0
Toegepaste korting op indexering	% 50	50	50	50	50	100

(*) Vanaf 2019 op basis van ervaringssterfte van specifieke doelgroep hoger opgeleiden.

Verslag van het bestuur

1. Inleiding

Mijlpalen!

In 2020 heeft VSE op meerdere dossiers vooruitgang mogen boeken. In dit jaarverslag vertellen we u daar graag meer over. In het bijzondere jaar 2020 hebben we mogen ervaren dat de Here ons nabij was, ook al vergaderden we het grootste deel van het jaar op afstand. Wij zijn dankbaar dat we ook in 2020 weer de middelen mochten ontvangen om ons werk te doen. In 2020 heeft het bestuur zeven maal een reguliere vergadering gehad. Er zijn twee overleggen geweest met de Raad van Toezicht.

We hebben intensief, soms in smaller verband, vergaderd met het oog op de fusie met de Nederlands Geformeerde Kerken (NGK). Er is regelmatig met de Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken (NGA) van de NGK overlegd over de fusie en de toekomstige emeritaatsregeling. Ook zijn we eenmaal uitgenodigd bij het moderamen van de synode om toelichting te geven op het emeritaatsdossier inzake de fusie.

Covid-19

Uiteraard zijn we als bestuur ook geconfronteerd met de gevolgen van de wereldwijde pandemie. Het grootste deel hebben we daarom digitaal vergaderd. Dit heeft niet geleid tot vertraging op dossiers. We zijn in staat geweest om efficiënt met elkaar te kunnen vergaderen in de digitale omgeving. Ook de Algemene Vergadering was dit jaar in digitale vorm. We zijn dankbaar dat de vergadering goed mocht verlopen en kerken ons wisten te vinden met vragen en opmerkingen. De impact van Covid-19 op het vermogen bespreken we in het hoofdstuk Beleggingen.

Fusie met de NGK

De fusie met de NGK is inhoudelijk het grootste dossier geweest in 2020. In het kader van de fusiegesprekken met de NGK participeert VSE in één van de landelijke fusiewerkgroepen, namelijk de werkgroep die zich richt op de materiële regelingen voor predikanten. VSE richt zich daarbij op de harmonisatie van de emeritaatsvoorziening. De NGK-kerken hebben de oudedagsvoorziening voor hun predikanten op een heel andere wijze geregeld dan de GkV; zij hebben zich namelijk aangesloten bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). Dit pensioenfonds heeft een andere regeling dan VSE. Ook betalen plaatselijke NGK-kerken, indien zij een eigen predikant hebben, zelf de pensioenpremie. De NGK kent dus niet de collectieve financiering zoals het GkV-kerkverband dat heeft. Tenslotte kent de NGK geen tekort uit het verleden zoals de GkV-kerken dat wel hebben.

Zoals in het vorige jaarverslag benoemd heeft een extern actuair adviesbureau de impact berekend van een overstap van de GkV-kerken naar PFZW en van een overstap van de NGK-kerken naar de VSE. Op basis van dit rapport heeft de VSE aan de NGA voorstellen gedaan voor de uitgangspunten van de toekomstige emeritaatsregeling. We hebben begin 2021 overeenstemming bereikt over deze uitgangspunten om van daaruit tot verdere detaillering te komen. Tijdens de AV van juni 2021 geven we u een procesupdate en na de zomer verwachten we u inhoudelijk verder te informeren.

Leningovereenkomsten tussen lidkerken en de VSE

Aan het bestuur werd al enige tijd de vraag gesteld om met een regeling te komen om kerken de mogelijkheid te geven om meer vermogen te storten dan het jaarlijkse quotum. In deze behoefte is inmiddels voorzien; de kerken hebben de mogelijkheid om in dat kader een leenovereenkomst met VSE aan te gaan. Het bedrag dat aan VSE wordt geleend komt in mindering op het jaarlijkse quotum. VSE verwacht op deze manier het tekort sneller in te halen; voor de kerken is de rente aantrekkelijk. In 2020 zijn vijf leningen verstrekt door kerken aan de

VSE voor een totaalbedrag van € 550.000. Als bestuur hadden we gehoopt op een hoger bedrag, om zodoende substantieel meer vermogen te hebben waarmee we over een langere periode rendement kunnen maken. We roepen kerken daarom op om te onderzoeken of er vrije middelen zijn die –tegen een aantrekkelijke rente- beschikbaar kunnen worden gesteld aan de VSE. We zijn zeer bereid om hierover in overleg te treden en vragen te beantwoorden.

Introductie dashboard

Het bestuur van de VSE heeft behoefte aan een integraal overzicht waarin de belangrijkste financiële en niet-financiële ontwikkelingen zijn opgenomen, alsmede de belangrijkste strategische dossiers en hun status. Dit dashboard is in concept ontwikkeld in 2020. In 2021 verwachten wij deze in gebruik te nemen.

Verbreken zusterkerkrelaties

Een aantal zusterkerken hebben de zusterkerkrelatie met de GKv verbroken als gevolg van ontwikkelingen in ons kerkverband. Concreet gevolg is dat zes predikanten, die dienen als predikant bij een vroegere zusterkerk, volgens de definitie van het uitkeringsreglement nu gewezen predikant zijn in plaats van predikant. De betrokken lidkerken zijn eind 2020 geïnformeerd over de gevolgen.

Herziening uitkeringsreglement

Het uitkeringsreglement is beperkt aangepast in 2020. Er zijn wijzigingen doorgevoerd in een beperkt aantal definities, is de bepaling van de hoogte van de weduwe-uitkering voor een gewezen predikant verhelderd en is een wijziging aangebracht in het artikel over indexering.

Aanpassing reglement verkrijging en beëindiging lidmaatschap

Na toezegging op de Algemene Vergadering van 2019 is het bestuur op de Algemene Vergadering van 2020 teruggekomen met een verdere herziening van het reglement betreffende de verkrijging en de beëindiging van het lidmaatschap van VSE. De pre-ambule is gewijzigd en de formule voor de afkoopsom bij beëindiging van het lidmaatschap is verwijderd; in plaats van de formule wordt de afkoopsom afgeleid van het tekort per ziel zoals dat in het jaarverslag van VSE is opgenomen.

Indexatiebeleid 2022-2026

In de Algemene Vergadering van 2019 is het indexatiebeleid 2022-2026 vastgesteld. In 2020 zijn de dekkingspercentages van de vijfjarenprognose geactualiseerd en daarmee is in de Algemene Vergadering van 2020 het indexatiebeleid compleet gemaakt.

Indexatie en quotum

Naar aanleiding van het inflatiecijfer en de stand van het dekkingspercentage is, conform het vastgestelde beleid, besloten om de uitkeringen te verhogen met de helft van de inflatie. Ook is het quotum verhoogd conform het beleid met het inflatiecijfer en een extra verhoging van € 0,75.

Verhoging AOW-leeftijd

Het bestuur blijft de ontwikkeling van de AOW-leeftijd volgen. In het Pensioenakkoord van 2019 tussen Rijksoverheid en sociale partners zijn hier afspraken over gemaakt. Dit heeft in 2020 geleid tot een wetsvoorstel dat is aangenomen door zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer.

De AOW-leeftijd in 2025 is 67 jaar.

Ook is bepaald dat de AOW-leeftijd in de toekomst minder snel stijgt: elk jaar levenswinst wordt vertaald in acht maanden langer doorwerken en vier maanden langer AOW in plaats van twaalf maanden langer doorwerken.

Herverkiezing bestuursleden en mutaties Raad van Toezicht

Tijdens de Algemene Vergadering van 2020 zijn Willemien Dee en Bas Neelis herkozen als bestuurslid. Wij zijn bijzonder dankbaar dat Willemien en Bas VSE willen blijven dienen. Het bestuur is daarnaast op zoek naar een bestuurslid met juridische expertise. Ook is het bestuur op zoek naar een bestuurslid met actuariële expertise als gevolg van het aflopen van de tweede bestuurstermijn van Hans Staring in 2022.

De voorzitter van de Raad van Toezicht, Marnix Holsappel, was dit jaar aftredend en niet herverkiesbaar. We danken Marnix voor zijn kundig optreden als voorzitter van de Raad van Toezicht.

Anton Kramer is herverkozen als lid van de Raad van Toezicht. We zijn dankbaar dat hij zijn kennis wil blijven inzetten. Ook zijn we dankbaar met drie nieuwe leden in de Raad waarmee de Raad weer op volle sterkte is. De nieuwe leden hebben uitgebreide en diverse expertises: ook op deze plaats heten we Robert-Jan Möhlmann, Jan Siepelinga en Frank Troost welkom en wensen we hen zegen toe in hun werk.

Als bestuur kunnen we niet zonder de kwaliteiten en inzet van David van Harten, Ruurd Kooistra en Gert van der Veen. Hun bureau-ondersteuning zorgt dat VSE als een krachtige en professionele organisatie functioneert. We zijn hen erg dankbaar voor hun geweldige inzet en fijne samenwerking. In het bijzondere jaar dat 2020 was hebben we dankzij hen onverminderd ons werk kunnen voortzetten.

Reguliere zaken

Naast alle bovengenoemde bijzondere zaken heeft het bestuur zich met de volgende zaken regelmatig beziggehouden:

- toekenning/vaststelling uitkering wegens leeftijd;
- toekenning/vaststelling uitkering wegens arbeidsongeschiktheid;
- toekenning/vaststelling weduwe- en wezenuitkering;
- slapersregistratie en toekenning/vaststelling slapersuitkering;
- financiële situatie en ontwikkeling beleggingen.

Raad van Toezicht (RvT)

Met de RvT heeft het bestuur vergaderd over onderwerpen als:

- fusie met NGK;
- financiële situatie/processen;
- meerjaren beleidsplan;
- overige onderwerpen waarvoor instemming/advies van de Raad van Toezicht noodzakelijk en/of gewenst is.

2. Zorg bij arbeidsongeschiktheid predikanten

VSE verstrekt aan de kerken een uitkering, wanneer de aan hen verbonden predikant langer dan een jaar arbeidsongeschikt is. Het onderzoek naar arbeidsongeschiktheid vindt plaats door een door VSE te benoemen verzekeringsgeneeskundige en arbeidsdeskundige als de predikant arbeidsongeschikt is geworden voor 1 juli 2004. Dit onderzoek wordt voor arbeidsongeschiktheid in de periode 2004 - 2009 gedaan in opdracht van ASR en tot en met 31 december 2015 door Aegon. VSE neemt in alle gevallen vervolgens een beslissing over de (mate van) arbeidsongeschiktheid, volgend het advies van de genoemde deskundigen. Als er sprake is van arbeidsongeschiktheid na 1 juli 2009 vindt er in het eerste jaar een actieve begeleiding van de predikant plaats vanuit SKW gericht op re-integratie dan wel oplossing van bovenkomende problemen. Daardoor is de duur van de arbeidsongeschiktheid aanzienlijk afgenomen. Periodiek vinden ook herbeoordelingen plaats. Vanwege de ervaringen met de re-integratie van predikanten en de te betalen verzekeringspremie is besloten om vanaf 1 januari 2015 de

dekking van de uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid in eigen beheer te nemen. Het ziekteverloop wordt via het Steunpunt Kerkenwerk nauwkeurig gevolgd. Op basis hiervan is er geen reden om tot herverzekering van het risico over te gaan. VSE heeft als beleid om de keuze arbeidsongeschiktheid niet te herverzekeren periodiek te toetsen.

Op 31 december 2020 waren 14 predikanten (eind 2019: 14) langer dan een jaar arbeidsongeschikt. Van deze predikanten komen er 11 rechtstreeks ten laste van VSE en drie predikanten zijn herverzekerd bij Aegon.

3. Leden-kerken en predikanten

Het aantal leden van de vereniging was in 2020 258, in 2019 was dit 260, incl. correctie telling. De afname komt door samenvoeging van Alblasserdam en Nieuw-Lekkerland en Amersfoort-Hoogland en Amersfoort-Nieuwland in Amersfoort-Boogkerk.

Het aantal predikanten in actieve dienst bedroeg aan het eind van het verslagjaar 213 (2019: 221), waaronder 32 in deeltijd. Van de 213 predikanten zijn 210 gemeentepredikanten en 3 predikanten met een bijzonder ambt.

Het verloop laat zich als volgt weergeven:

Stand gemeentepredikanten per 1-1-2020	218
Nieuwe predikanten	7
Gemeente na bijzonder ambt	1
Emeritaat wegens leeftijd	-10
Predikant loondienst	-3
Gewezen predikant	-3
Stand per 31-12-2020	210

Stand predikanten met een bijzonder ambt:

Stand 1-1-2020	3
Geen mutaties	-
Stand 31-12-2020	3

(Het totaal aantal FTE's van beide groepen is 191,5)

Het verloop van losgemaakte, wel actieve, predikanten is:

Stand per 1-1-2020	2
Emeritaat wegens leeftijd	-1
Stand per 31-12-2020	1

Predikanten die niet opbouwen (slapers):

Predikanten in loondienst (bij de TUK of elders) of verbonden aan een zusterkerk

Stand 1-1-2020	32
Gemeentepredikant	-1
Predikant in loondienst	3
Gewezen predikanten	-6
Stand 31-12-2020	28

Gewezen predikanten (slapers):

Stand 1-1-2020	50
Gewezen predikanten	9
Uitkering wegens leeftijd	-3
Stand 31-12-2020	56

Ex-echtgenoten (slapers):

Stand 1-1-2020	14
Gescheiden	1
Uitkering wegens leeftijd	-3
Stand 31-12-2020	12

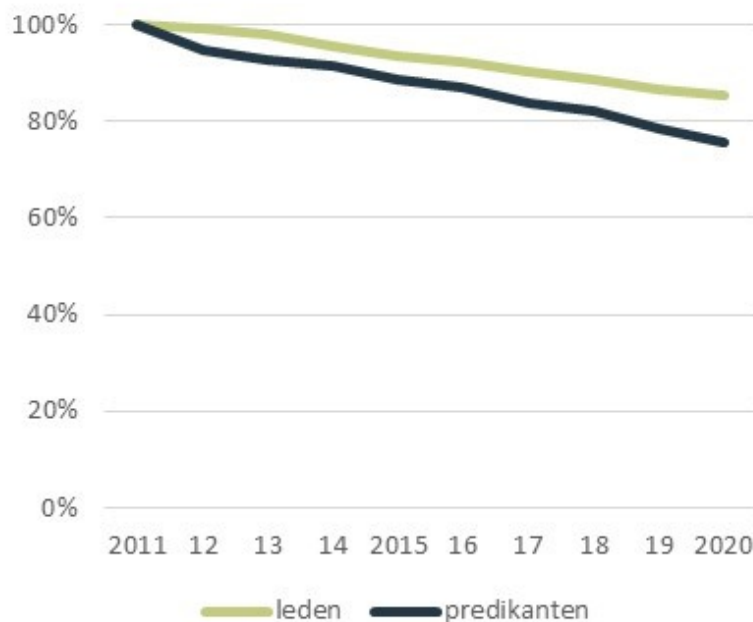
De gemiddelde leeftijd van de predikanten in actieve dienst bedroeg eind 2020: 50,6 jaar (idem 2019).

In 2020 is er een bijzondere overeenkomsten van kracht voor twee predikanten (1,3 FTE); in 2019 betrof het ook twee predikanten. Bijzondere overeenkomsten worden gesloten voor predikanten met bijzondere werkzaamheden, zoals zending en evangelisatie. De bijdrage van deze kerken wordt bepaald op basis van een aantal fictieve zielen (250 zielen).

In bijgaande grafiek is het verloop van het aantal (fictieve) zielen en het aantal actieve predikanten over de afgelopen jaren weergegeven.

**Verhouding afname
aantal leden en predikanten**

In de afgelopen 10 jaar is het aantal betalende (fictieve) leden voor de VSE met ongeveer 15 % afgenomen, terwijl het aantal actieve predikanten met zo'n 25% is afgenomen.

4. Financieel beleid

Uitkeringen

Het totaal van de uitkeringen bedroeg € 4.647 duizend (2019: € 4.226 duizend).

In een periode van 10 jaar is het aantal uitkeringen met 50% gestegen. Dit mocht op basis van de gegevens van de predikanten van de kerken in de afgelopen jaren ook verwacht worden.

Indexering

De indexatie is conform het staande beleid om de helft van de inflatie op basis van de het CBS-consumenten-prijsindexcijfer (CPI) toe te kennen, als het dekkingspercentage van VSE gelijk of hoger is dan de 5-jaren prognose in het meerjarig beleidsplan.

Deze methodiek is voor 5 jaar vastgesteld waarbij het dekkingspercentage over de jaren 2015-2019 kan leiden tot indexering per 1 januari van de jaren 2017 tot en met 2021.

Uitgaande van dezelfde rekenwijze als de vorige jaarrekening, 4% rekenrente, steeg het dekkingspercentage eind 2019 naar 53,9%. Het streefdekkingspercentage voor 2019 was 52,4 %.

Dat betekent dat er sprake kan zijn van indexering per 1 januari 2021. Het CBS-consumenten-prijsindexcijfer over de periode april 2019-april 2020 was 1,3%. Derhalve heeft de algemene vergadering van oktober-november 2020 besloten om indexatie van 0,65 % per 1 januari 2021 op de ingegane uitkeringen toe te passen.

Omdat de inflatie over de periode april 2018-april 2019 2,02% was, was eerder afgesproken om per 1 januari 2020 een indexatie van 1,01% toe te kennen.

Regeling

Vanaf 2014 is de emeriteringsleeftijd gelijkgesteld aan de AOW-leeftijd.

Volgens het besluit van de Algemene Ledenvergadering van 4 februari 2015 is vanaf 2015 het uitkeringsreglement aangepast.

Per 1 januari 2015 wordt VSE-B20-solidair (traktementen GKv schaal B20) toegepast. De franchise wordt bepaald op basis van 10/7 maal de zelfstandige AOW: € 15.178 in 2020.

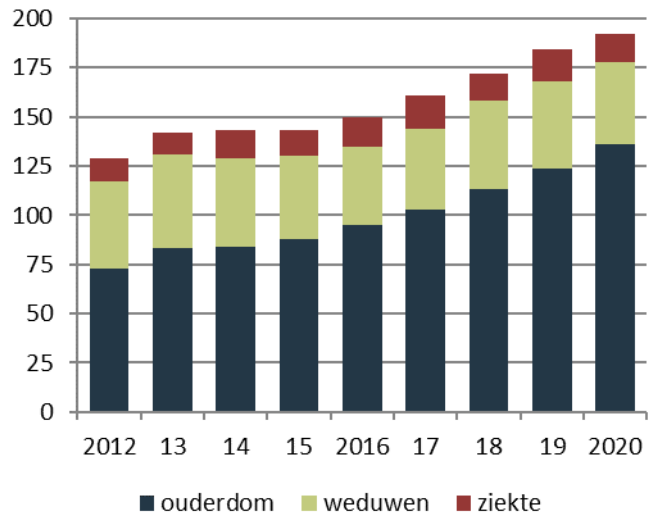
In 2019 is een landelijke akkoord bereikt rond een nieuw pensioenstelsel. In de eerste jaren zal de AOW-leeftijd minder sterk stijgen dan eerst de bedoeling was. Voor de jaren 2020 en 2021 is de AOW-leeftijd bevroren op 66 jaar en 4 maanden. Tussen 2022 en 2024 zal de AOW-leeftijd geleidelijk oplopen naar 67 jaar. Vanaf 2025 stijgt de AOW-leeftijd met 8 maanden voor iedere 12 maanden stijging van de levensverwachting.

Quotum

Het quotum is vanaf 2015 gebaseerd op de toekomstige uitkeringen met een opslag om de tekorten uit het verleden in 25 jaar weg te werken.

Op de Algemene Vergadering van 19 juni 2019 is besloten om te streven het resterende tekort in 15 jaar af te financieren. Voor 2020 werd het quotum vastgesteld op Eur. 58 per kerklid, in 2019 was dit Eur. 53,30.

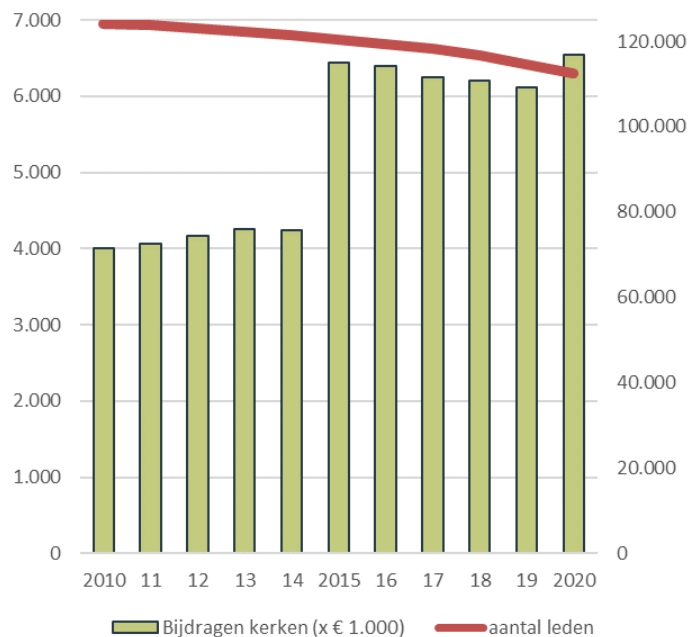
Aantal uitkeringen einde van het jaar

Voor de volgende 4 jaar wordt het quotum jaarlijks verhoogd met Eur. 0,75 en met het afgeleide consumentenprijsindexcijfer (CPI) over de periode april-april van het jaar ervoor. In 2021 is het quotum Eur. 59,50 per kerklid: Eur. 58 + Eur. 0,75, verhoogd met 1,3 %.

Het aantal 'zielen' van de gezamenlijke kerken daalt gestaag; van (afgerond) 114.500 in 2019 naar 112.500 in 2020. Hierdoor dalen ook de inkomsten ten opzichte van eerdere jaren. De stijging van de bijdragen in 2020 komt voornamelijk door een sterkere verhoging van het quotum in 2020.

De afname van het aantal leden lijkt sterker te worden dan de eerder verwachte trend.

Bijdragen kerken t.o.v. aantal leden

5. Beleggingen

Het jaar 2020 was per saldo een goed beleggingsjaar. Het netto beleggingsresultaat was 6,66%. Het belegd vermogen is in 2020 toegenomen met € 6.111.370, waarvan er gedurende het jaar 2020 € 2.300.000 cash aan het belegd vermogen is toegevoegd.

De beleggingen zijn uitbesteed aan een vermogensbeheerder. Hieronder treft u onder de kopjes Financiële markten en Beleggingsbeleid een beknopt verslag aan van de vermogensbeheerder (terugblik); wanneer er in de wij vorm gesproken wordt dan heeft dit betrekking op de vermogensbeheerder.

Financiële markten

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 uiteraard gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van COVID-19 voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandienende, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, en de snelste afname van economische groei.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekend grote economische krimp laten zien.

De COVID-19 pandemie heeft bestaande trends versterkt en versneld. De afgelopen jaren zagen we reeds een toenemend belang van digitalisering en automatisering, geleidelijke de-globalisering, toenemende focus op klimaatontwikkelingen en groeiende ongelijkheid binnen samenlevingen. Daarnaast was sprake van aanhoudende lage groei, inflatie en renteniveaus

die door centrale bankenbeleid nog eens verder naar beneden werden gedrukt. Deze trends zijn het afgelopen jaar verder toegenomen.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren, met name binnen aandelen. De verregaande mate van spreiding van de beleggingsportefeuille van het fonds heeft in 2020 dan ook duidelijk waarde toegevoegd.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten, hoewel we de vraag kunnen stellen of dit een positieve of negatieve uitkomst is. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl in de eurozone de ruimte voor verdere verlaging beperkt was. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van VSE heeft als doelstelling een zo hoog mogelijk rendement te behalen met inachtneming van de eisen ten aanzien van duurzaam beleggen, het risicoprofiel en de beleggingsrestricties. De beleggingsfondsen waarin VSE belegt, zijn zowel indexvolgende (passieve) fondsen als actief beheerde fondsen.

De beleggingen zijn uitbesteed aan een vermogensbeheerder. Hieronder treft u een beknopt verlag van de vermogensbeheerder (terugblik); wanneer er in de wij vorm gesproken wordt dan heeft dit betrekking op de vermogensbeheerder.

We begonnen het jaar met een onderwogen positie in aandelen. Toen de wereldwijde economie en winstontwikkeling zich iets gunstiger leken te gaan ontwikkelen, kochten we in januari aandelen bij, maar bleven onderwogen. Voor obligatiebeleggingen leken de vooruitzichten juist minder gunstig. Begin maart verkochten we een deel van de beleggingen in bedrijfsobligaties. Door de relatieve koersstijging van de bedrijfsobligaties, was de kredietopslag boven staatsobligaties geleidelijk gedaald tot een minder aantrekkelijk niveau.

In maart, na de sterke daling van de aandelenmarkten bij het uitbreken van de pandemie, besloten we aandelen bij te kopen. Weliswaar waren de vooruitzichten voor de economie uiterst onzeker geworden, maar de daling van de aandelenmarkten leek overdreven. De middelen voor de aankoop kwamen deels uit de geldmarktbeleggingen, en deels uit een storting in het fonds op 16 maart. De aankopen vonden gespreid plaats over alle aandelenregio's.

In mei namen we winst op een deel van de aandelenaankopen van maart. De vrijkomende middelen werden in de geldmarkt belegd. De pandemie had niet alleen een sterk effect op de koersen van aandelen, maar ook op die van obligaties. Waar staatsobligaties profiteerden van een vlucht naar veiligheid bij beleggers, hadden bedrijfsobligaties juist sterk te lijden onder de verslechtering van de economische vooruitzichten. In juni maakten we gebruik van dit negatieve sentiment door bedrijfsobligaties High Yield te kopen op aantrekkelijke renteniveaus.

Nieuwe stortingen in september en oktober werden vooral belegd in aandelen en bedrijfsobligaties. In oktober verschoven we een deel van de aandelenbeleggingen naar aandelen opkomende landen. De categorie wordt gedomineerd door bedrijven uit China,

Korea en Taiwan. Deze regio heeft relatief weinig schade ondervonden, maar is wel goed gepositioneerd voor de periode van wereldwijd herstel.

In november kochten we aandelen bij ten laste van de geldmarktbeleggingen. Het goede nieuws rond de vaccins maakte ook ons voorzichtig optimistisch voor aandelen. De aankopen werden gespreid over alle aandelenregio's.

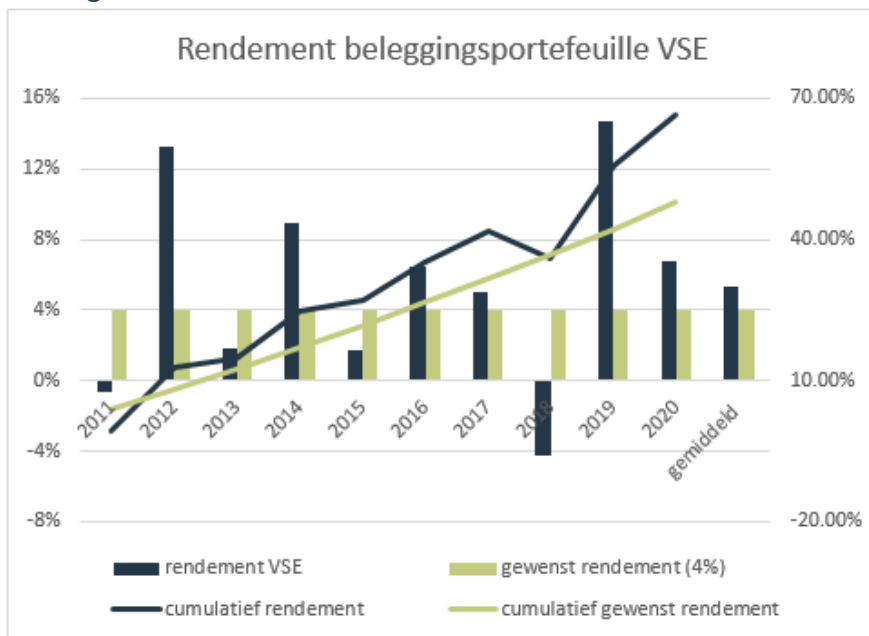
Beleggingsresultaat

Per saldo behaalden alle beleggingscategorieën, uitgezonderd cash, een positief rendement in 2020. Staatsobligaties behaalden een rendement van 4,7%, bedrijfsobligaties 3,7%, high yield obligaties 2,0% en obligaties uit opkomende landen 1,2%.

Aandelen uit ontwikkelde landen behaalden dit jaar een rendement van 9,7% en aandelen uit opkomende landen 9,9%.

Na kosten resulteerde dit in het netto rendement van 6,7%.

Het rendement van de vergelijkingsmaatstaf (of benchmark) was in 2020 5,6%. Hiermee was het rendement van de portefeuille dus 1,1% hoger dan dat van de benchmark.

De verdeling van het belegd vermogen over de verschillende beleggingscategorieën was per 31 december 2020 als volgt:

Vermogenscategorie	Vermogensverdeling per categorie		Minimum	Strategisch	Maximum
Liquiditeiten en Obligaties IG	25,850,500	44.2%	40.0%	52.5%	65.0%
Liquiditeiten	182,550	0.3%	0.0%	7.5%	15.0%
Staatsobligaties	11,856,584	20.3%	20.0%	25.0%	30.0%
Bedrijfsobligaties	13,771,456	23.6%	20.0%	25.0%	30.0%
Obligaties High Yield	3,364,706	5.7%	0.0%	7.5%	15.0%
Obligaties Opkomende landen	2,454,466	4.2%	0.0%	0.0%	15.0%
Aandelen	26,857,267	45.9%	35.0%	45.0%	55.0%
Ontwikkelde landen	21,529,479	36.8%	30.0%	40.0%	50.0%
Opkomende landen	5,327,788	9.1%	5.0%	7.5%	10.0%
Portefeuille	58,487,029	100.0%			

Bron: vermogensrapportage Van Lanschot

Over de periode vanaf 2011 lopen de rendementen van de portefeuille van jaar tot jaar nogal uiteen. Dit is een beeld wat past bij het huidige beleggingsprofiel, door te beleggen nemen wij meer risico ten opzichte van het aanhouden van spaargeld, hierbij hebben we wel een kans op hoger rendement.

Duurzaamheid

VSE kiest bewust voor duurzaam beheer van het vermogen en conformeert zich aan de tien principes van de UN Global Compact. Tevens dient de vermogensbeheerder de Principles for Responsible Investment te hebben ondertekend en aandacht te hebben voor de Sustainable Development Goals. Bij de invulling van het duurzame beleggingsbeleid mag niet worden belegd in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, adult entertainment en kinderarbeid. De vermogensbeheerder heeft de Principles for Responsible Investment ondertekend in 2009. Ook bij alle beleggingsfondsen waarin VSE belegt, heeft de betreffende fondsbeheerder de Principles ondertekend. De vermogensbeheerder conformeert zich tevens aan de tien principes van de UN Global Compact. De vermogensbeheerder neemt ESG-aspecten nadrukkelijk mee in het beleggingsbeleid, zowel bij het beheer van portefeuilles en beleggingsfondsen, als bij de selectie van externe fondsbeheerders en externe beleggingsfondsen. Het ESG-beleid van de vermogensbeheerder is gebaseerd op drie pijlers: uitsluiting van bepaalde activiteiten en gedragingen; actief aandeelhouderschap om bedrijven en fondsbeheerders aan te spreken op hun sociale, milieu- en maatschappelijke prestaties; het invullen van portefeuilles met bedrijven die voorop lopen in duurzaamheid.

Vermogensbeheerder

Gedurende het kalenderjaar hebben er verschillende ontmoetingen met de vermogensbeheerder plaatsgevonden. Tijdens deze ontmoetingen wordt er door de beheerder een toelichting gegeven bij het gevoerde beleggingsbeleid. De totale kosten (directe en indirecte kosten) van het vermogensbeheer waren in 2020 0,72%. In 2020 is de evaluatie van de vermogensbeheerder positief geweest.

6. Jaarrekening 2020

De jaarrekening 2020 met de hierbij door WITH Accountants B.V. afgegeven controleverklaring is in dit rapport opgenomen. Tevens is ter informatie de begroting 2021 toegevoegd.

Vanaf 2019 zijn de toekomstige uitkeringen o.a. berekend op basis van een rekenrente van 4%, op de traktementen volgens de SKW-regeling, de ervaringssterfte van de specifieke doelgroep hoger opgeleiden en de verhoging van de AOW-leeftijd conform de huidige wetgeving. Uitgaande van deze rekenwijze steeg de voorziening voor toekomstige uitkeringen met € 1,4 miljoen naar € 99,9 miljoen.

De reservering voor toekomstige uitkeringen steeg in 2020 van € 53,1 miljoen naar € 58,7 miljoen. Bij de gehanteerde grondslag is het dekkingpercentage gestegen van 53,9 % naar 58,7 %. Het dekkingpercentage is hierbij gedefinieerd als de verhouding tussen enerzijds de waarde van de reservering voor toekomstige uitkeringen en anderzijds de waarde van de toekomstige uitkeringen.

Nadat in 2014 een beleid is geformuleerd om binnen 25 jaar het dekkingpercentage te realiseren van 100% is dit in 2019 bijgesteld: het is nu gericht op het binnen 15 jaar te realiseren. Hierbij is voor deze jaren het volgende streefschema opgesteld:

eind 2020	57%
eind 2021	59%
eind 2022	62%
eind 2023	64%
eind 2024	67%.

7. Governance

Ook in 2020 heeft het bestuur verantwoording afgelegd van zijn beleid en de dagelijkse operatie. Dit geschiedde in de vorm van de afgesproken rapportages en in de reguliere vergaderingen. Aan door de Raad van Toezicht gegeven adviespunten is door het bestuur opvolging gegeven.

8. Beleid 2021 en verder

Het jaar 2021 zal –net als 2020- met name in het teken staan van de fusiegesprekken met de NGK. We hopen begin 2021 overeenstemming te krijgen over de contouren van de toekomstige emeritaatsregeling. Op basis daarvan zullen de verschillende onderwerpen verder uitgewerkt worden om er vervolgens met de NGA overeenstemming over trachten te bereiken. Parallel aan deze detailonderhandelingen worden tevens rekenexercities gemaakt inzake de financiële gevolgen voor individuele predikanten en individuele gemeenten. Wij hopen u als lid / plaatselijke kerk na de zomer meer in detail te kunnen informeren over de inhoud van de te maken afspraken.

9. Slot

Het bestuur kijkt dankbaar terug op 2020. Een vreemd jaar, waarin de wereld op zijn grondvesten leek te schudden. Leek, want we weten dat God de wereld en ons eigen leven in Zijn Vaderlijke hand houdt.

Het was een intensief jaar waarin we voortgang mochten zien in de fusiebesprekingen met de NGK.

Er is daarnaast veel regulier werk verricht. De goede samenwerking binnen het bestuur en tussen het bestuur en het bureau en de Raad van Toezicht hebben hieraan een duidelijke en positieve bijdrage geleverd. We zijn dankbaar dat de Algemene Vergadering in digitale vorm goede voortgang mocht hebben en de contacten die we op die manier met de kerken mochten hebben.

Aan alle verplichtingen is voldaan en het vermogen is toegenomen met € 5.560 (x € 1.000). Zowel de quota als het goede rendement droegen bij aan deze toename van het vermogen in 2020.

Met zijn werk wil het bestuur de leden blijven dienen met het vervullen van de zorgplicht voor hun (inactieve) predikanten. Wij danken God dat Hij nabij was en voor al het werk dat wij in 2020 mochten verrichten. We bidden om Zijn onmisbare zegen voor het komende jaar.

In Christus verbonden.

Vereniging VSE

G. Noorman, voorzitter bestuur

J.C. Staring, secretaris bestuur

Mei 2021

Jaarrekening 2020

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de door het bestuur gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in de hierna opgenomen toelichting. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings-/ of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Statutaire doelstelling

De vereniging heeft ten doel onder bij uitkeringsreglement te bepalen voorwaarden aan of namens haar leden uitkeringen te verstrekken ten behoeve van de inkomensvoorziening van personen, die als predikant verbonden zijn of verbonden zijn geweest aan kerken die lid zijn van de vereniging, alsmede uitkeringen ten behoeve van de weduwen, ex-echtgenoten en/of wezen van deze personen, alsmede alles te doen wat met dit doel in direct verband staat, voor zover de middelen van de vereniging dit toelaten.

Continuïteitsveronderstelling

Er is thans sprake van een dekkingspercentage van VSE gelijk aan 58,7 %. Het dekkingspercentage is hierbij gedefinieerd als de verhouding tussen enerzijds de waarde van de reservering voor toekomstige uitkeringen en anderzijds de waarde van de toekomstige uitkeringen.

VSE is een vereveningsorgaan waarbij uitkeringen aan kerken niet kunnen worden gegarandeerd. Op alle uitkeringen, zoals bedoeld in het uitkeringsreglement, bestaat geen recht tegenover de VSE.

Derhalve is – in overeenstemming met de grondslagen voor de waardering van activa en passiva van VSE – geen voorziening opgenomen in de balans. De kosten uit hoofde van deze toekomstige uitkeringen worden in het jaar van uitkering ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Ondanks het lage dekkingspercentage is de jaarrekening opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur van de vereniging overeenkomstig algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

De beleggingen in vastrentende fondsen en aandelen worden gewaardeerd op de beurswaarde.

De indeling van de beleggingen volgt zoveel mogelijk de rapportages van de belegger.

Eventuele voor- en nadelen bij verkoop, uitloting en aflossingen van vastrentende fondsen en aandelen, evenals de uitkomst van de herwaardering van vastrentende fondsen en aandelen, komen ten gunste c.q. ten laste van het resultaat.

De overige financiële vaste activa worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een individueel bepaalde voorziening wegens vermoedelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging en zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Reserve voor toekomstige uitkeringen

De reserve voor toekomstige uitkeringen conform de statutaire doelstelling kan worden beschouwd als bestemmingsreserve.

Voorzieningen

Voor de mogelijk in de toekomst te betalen uitkeringen aan predikanten die per balansdatum ziek of arbeidsongeschikt zijn en waarvan de (toekomstige) uitkeringen niet (her)verzekerd zijn, wordt geen voorziening opgenomen, aangezien een kans bestaat dat de predikant volledig of deels herstelt. Voor zover de vereniging een bedrag ontvangt van een (her)verzekeraar voor de afkoop van een verplichting inzake een ingegane arbeidsongeschiktheidsverzekering, wordt deze vanwege hetzelfde argument niet gereserveerd/voorzien in de balans, maar direct ten gunste van het resultaat gebracht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden opgenomen tegen de reële waarde, zijnde de nominale waarde hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten van diensten in het boekjaar enerzijds en de (aan die baten gerelateerde) lasten anderzijds.

Baten worden slechts verantwoord voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rentebaten en -lasten

Dit betreft de op de verslagperiode betrekking hebbende van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) intrest.

Balans per 31 december 2020

(na voorstel resultaatbestemming)

(bedragen x € 1.000)

31-12-2020

31-12-2019

Activa

Vaste activa

Financiële vaste activa

Beleggingen

Aandelen	26.857	21.449
Vastrentend opkomende landen	5.819	3.681
Vastrentende fondsen	25.628	25.506
Vermogensbeheerrekening	183	1.780
	58.487	52.416

Leningen aan kerken

19

25

Vlottende activa

Vorderingen

Kerken/leden	-	6
Dividendbelasting	12	36
	12	42

Liquide middelen

750

709

59.268

53.192

(bedragen x € 1.000)

31-12-2020**31-12-2019****Passiva****Eigen Vermogen**

Reserve voor toekomstige uitkeringen

58.682**53.122****Langlopende schulden**

Leningen van plaatselijke kerken

495

-

Kortlopende schulden

Uitkeringen

-

-

Aflossing leningen plaatselijke kerken

27

-

Overige schulden

64

70

91**70**

59.268

53.192

Staat van baten en lasten over 2020

(bedragen x € 1.000)	begroting 2020	2020	2019
Baten			
Bijdragen van kerken (a)	6.568	6.547	6.115
Resultaten op beleggingen (via vermogensbeheerder)			
Resultaten aandelen		2.653	4.886
Resultaten vastrentend opkomend.landen		223	339
Resultaten vastrentende fondsen		944	1.333
Resultaat vermogensbeheerrekening		-/- 3	-/- 12
Totaal resultaat beleggingen	1.830	3.817	6.546
Rente leningen kerken	1	-	1
Opbrengsten beleggingen (b)	1.831	3.817	6.547
Totaal opbrengsten (a+b)	8.399	10.364	12.662
Rente banken	-	-	-
Uitkeringen herverekeraar	140	118	152
	8.539	10.482	12.814
Lasten			
Uitkeringen aan kerken	4.270	4.647	4.226
Algemene kosten	208	275	250
	4.478	4.922	4.476
Beschikbaar voor toevoeging aan de reservering voor toekomstige uitkeringen	4.061	5.560	8.338

Toelichting op de balans per 31 december 2020

(bedragen x € 1.000)

31-12-2020

31-12-2019

Vaste activa

Financiële vaste activa

Beleggingen

Aandelen

Beurswaarde per 1 januari	21.449	20.093
Saldo van aan- en verkopen *)	2.797	-/- 3.382
	24.246	16.711
Koersresultaat	2.611	4.738
Beurswaarde per 31 december	26.857	21.449

Vastrentend opkomende landen / high yield

Beurswaarde per 1 januari	3.681	2.245
Saldo van aan- en verkopen *)	1.914	1.118
	5.595	3.363
Koersresultaat	224	318
Beurswaarde per 31 december	5.819	3.681

Vastrentende fondsen

Beurswaarde per 1 januari	25.506	20.461
Saldo van aan- en verkopen *)	-/- 664	3.862
	24.842	24.323
Koersresultaat	786	1.183
Beurswaarde per 31 december	25.628	25.506

Vermogensbeheerrekening

Waarde per 1 januari	1.780	1.004
Saldo mutaties	-/- 1.593	783
	187	1.787
Koersresultaat	-/- 4	-/- 7
Waarde per 31 december	183	1.780

Dit bedrag is het saldo op een vermogensbeheerrekening bij Van Lanschot Private Office.

Totaal bij vermogensbeheerder	58.487	52.416
--------------------------------------	---------------	---------------

Percentage verdeling beleggingen

aandelen	46%	41%
vastrentend opkomende landen / high yield	10%	7%
vastrentende fondsen	44%	49%
vermogensbeheerrekening	-%	3%
	100%	100%

*) Het saldo van aan- en verkopen betreft herbeleggingen en bedragen van de vermogensbeheerrekening.

	31-12-2020	31-12-2019
Leningen aan kerken		
Saldo per 1 januari	25	50
Aflossingen	-/- 6	-/- 25
Saldo per 31 december	19	25

De leningen aan de kerken worden gewaardeerd op basis van nominale waarde. Ze zijn verstrekt onder hypothecair verband. Het rentepercentage van de leningen wordt telkens voor vijf jaar vastgesteld en afgeleid van de geldende markttrente. De aflossing op de leningen vindt per halfjaar achteraf plaats.

Er is nog een lening aan één kerk, welke in 2023 geheel zal zijn afgelost.

Flottende activa

	31-12-2020	31-12-2019
Vorderingen		
Ledenbijdragen	-	-
Overige vorderingen	-	6
	-	6
Dividendbelasting	12	36

Dit betreft terug te ontvangen dividendbelasting voor rechtspersonen met vrijstelling van vennootschapsbelasting.

Eventuele vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Liquide middelen

Spaarrekeningen	96	391
Betaalrekeningen	654	318
	750	709

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

(bedragen x € 1.000)

31-12-2020**31-12-2019****Eigen Vermogen****Reserve voor toekomstige uitkeringen**

Saldo per 1 januari	53.122	44.784
Resultaat boekjaar	5.560	8.338
Saldo per 31 december	58.682	53.122

Langlopende schulden**Leningen van plaatselijke kerken**

Saldo per 1 januari	-	-
Aangegane leningen	550	-
Aflossingen	-28	-
	522	-
Aflossing volgend jaar	-27	-
Saldo per 31 december	495	-

Kortlopende schulden**Uitkeringen****Aflossing leningen plaatselijke kerken**

Aflossing leningen (minder dan 1 jaar)	27	-
--	-----------	---

Overige schulden

Administratiekosten	16	16
Actuaris	5	7
Accountant	9	9
Diversen (o.a. beheervergoeding beleggingen)	34	38
	64	70

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Er zijn geen 'niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten'.

Toelichting op de Staat van baten en lasten 2020

(bedragen x € 1.000)

2020**2019**

Baten

Bijdragen van kerken

Bijgedragen tegen het vastgestelde quotum:
door leden-kerken met een totaal zielental
van 112.478 x € 58 (resp. 114.471 x € 53,30)

6.524

6.102

door kerken, waarmee een overeenkomst
bestaat ten behoeve van predikanten,
waaraan per predikant een fictief zielen-
aantal wordt berekend

23

13

6.547**6.115**

De stijging van de bijdragen van kerken wordt vooral veroorzaakt door de stijging van het quotum, van Eur. 53,30 naar Eur. 58.

Voor de bijdrage van 2019 was het aantal zielen 114.471. Voor 2020 was het aantal zielen begroot op 113.000; het werkelijk aantal was 112.478, een daling van 1,74 %.

Het aantal bijzondere overeenkomsten is stabiel. In 2020 bleek dat een bijzondere overeenkomst moest worden afgesloten voor een deel van 2019; extra opbrengst: 4.

Opbrengsten uit beleggingen

2020**2019**

Waarde aandelen/grondstoffen per 1 jan.

21.449

20.093

Resultaten op aandelen/grondstoffen

Dividend

102

202

Beheer-/beleggingskosten

-/- 61

-/- 54

Waardeveranderingen

2.612

4.738

2.653**4.886**

Rendement aandelen (in %)

12,4%**24,3%**

Waarde vastrentend opkom.landen/high yield 1 jan.

3.681

2.245

Resultaten op vastrentende fondsen

Rente/dividend

13

31

Beheer-/beleggingskosten

-/- 14

-/- 10

Waardeveranderingen

224

318

223**339**

Rendement vastrentend opkom.landen/high y.(in %)

6,1%**15,1%**

	2020	2019
Waarde vastrentende fondsen per 1 jan.	25.506	20.461
<i>Resultaten op vastrentende fondsen</i>		
Rente/dividend	213	218
Beheer-/beleggingskosten	-/- 55	-/- 68
Waardeveranderingen	786	1.183
	944	1.333
Rendement vastrentende fondsen (in %)	3,7%	6,5%
Waarde vermogensbeheerrekening per 1 jan.	1.780	1.004
<i>Resultaten op vermogensbeheerrekening</i>		
Rente	0	0
Beheer-/beleggingskosten	1	-/- 5
Waardeveranderingen	-/- 4	-/- 7
	-/- 3	-/- 12
Rendement vermogensbeheerrekening (in %)	-/- 0,2%	-/- 1,2%
Rente leningen kerken		
Waarde leningen per 1 jan.	25	50
Rente	-	1
Rendement leningen (in %)	2%	1,5%

Het rentepercentage van de lening is voor de resterende periode 2%.

Samenvatting rendement beleggingen

Waarde aandelen/grondstoffen per 1 jan.	21.449	20.093
Waarde vastrentend opkom.l./high yield per 1 jan.	3.681	2.245
Waarde vastrentende fondsen per 1 jan.	25.506	20.461
Waarde vermogensbeheerrekening per 1 jan.	1.780	1.004
Waarde leningen per 1 jan.	25	50
	52.441	43.853
Resultaten op aandelen	2.653	4.886
Resultaten op vastrentend opkom.landen/high yield	223	339
Resultaten op vastrentende fondsen	944	1.333
Resultaten op vermogensbeheerrekening bij belegger	-/- 3	-/- 12
Resultaten op rente leningen	-	1
	3.817	6.547
Percentage totaal rendement beleggingen	7,3%	14,9%

Volgens de opgave van de belegger is het rendement **6,7 %** (2019: 14,7 %).

Het kleine verschil in het percentage rendement beleggingen wordt veroorzaakt door de specifieke gehanteerde rekenwijze hierboven en doordat VSE een deel van de ingehouden dividendbelasting heeft teruggevraagd.

	2020	2019
Rente banken	-	-

Eind december 2020 was de rentevergoeding van de bank 0,0 %, eind december 2019 was dit 0,01 %.

Uitkeringen herverzekeraar	118	152
-----------------------------------	------------	------------

Dit betreft uitkeringen van de herverzekeraar in verband met arbeidsongeschiktheid van predikanten.

	2020	2019
Lasten		
Uitkeringen aan kerken		
Uitkeringen wegens leeftijd	3.311	2.889
Weduwe-uitkeringen	882	858
Uitkeringen wegens ziekte	433	460
Wezen-uitkeringen	21	19
Wachtgelduitkering	-	-
	4.647	4.226

Algemene kosten

Personeelskosten ondersteuning	39	38
Personeelskosten administratie/adviseur uitkeringen	184	187
Software-/administratie- en kantoorkosten	21	33
Actuaris	17	7
Actuaris (retourboeking deel kosten eerder jaar)	-	-/- 33
Accountant	9	9
Vergaderkosten	1	4
Verzekering	1	1
Overige kosten	1	4
Betaalde rente opgenomen leningen van kerken	2	-
	275	250

Kosten ondersteuning en administratie: dit betreft vooral de kosten voor een gestructureerde vastlegging van alle predikanten en emeriti en de verwachte uitkeringen aan de kerken.

Ondertekening bestuur VSE

---

dhr. drs. G. Noorman, voorzitter

---

dhr. J.C. Staring MSc AAG RBA, secretaris

---

dhr. mr. A.J. Tompkins B.ec., penningmeester

---

dhr. B.M. Neelis MSc,

---

mw. drs. W.J. Dee CFA,

---

drs. H.J. van Dijk

Zwolle, 18 mei 2021

Overige informatie

Reserve voor toekomstige uitkeringen

bij rekenrente 4%, op basis van ervaringssterfte van specifieke doelgroep hoger opgeleiden (HBO / universiteit), per 31-12-2020

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2020	31-12-2019
Toekomstige uitkeringen wegens ziekte	1.476	1.674
Toekomstige uitkeringen overige	98.851	97.377
	100.327	99.051
Herverzekerde uitkeringen wegens ziekte	-/- 433	-/- 575
Saldo	99.894	98.476
Reservering voor toekomstige uitkeringen	58.682	53.122
Dekkingspercentage	58,7%	53,9%

Extra toelichting 'reserve voor toekomstige uitkeringen'

Vanaf 2015 is nader inzicht gegeven in de reguliere sterftetabellen en de tabellen gericht op de specifieke doelgroep van hoger opgeleiden (HBO/ universiteit). Daarnaast is ook een berekening gemaakt uitgaande van 3,5% rekenrente. Deze is als extra toelichting bijgevoegd.

Reserve voor toekomstige uitkeringen

bij rekenrente 3,5%, op basis van ervaringssterfte van specifieke doelgroep hoger opgeleiden (HBO / universiteit), per 31-12-2020

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2020	31-12-2019
Toekomstige uitkeringen wegens ziekte	1.500	1.704
Toekomstige uitkeringen overige	106.082	104.712
	107.582	106.416
Herverzekerde uitkeringen wegens ziekte	-/- 438	-/- 582
Saldo	107.144	105.834
Reservering voor toekomstige uitkeringen	58.682	53.122
Dekkingspercentage	54,8%	50,2%

Vanaf 2019 wordt de ervaringssterfte van de specifieke doelgroep hoger opgeleiden (HBO / universiteit) als uitgangspunt genomen voor de reserve voor toekomstige uitkeringen. Als rekenrente wordt 4% gehanteerd.

De toekomstige uitkeringen kunnen als volgt worden gesplitst (bij ervaringssterfte en rekenrente 4% per 31-12-2020):

	31-12-2020	31-12-2019
(bedragen x € 1.000)		
Actieve predikanten	36.253	39.001
Uitkeringen wegens ziekte	1.476	1.674
Uitkeringen wegens leeftijd	45.033	40.582
Weduwen	7.398	8.201
Slapers	9.897	9.190
AOW-hiaat	270	403
Totaal	100.327	99.051

De toekomstige uitkeringen zijn berekend op basis van de volgende uitgangspunten:

- overlevingstafel ervaringssterfte per berekeningsdatum 31 december 2020, sterftetekansen voor mannen en vrouwen volgens de AG Prognosetafel 2020, startkolom 2020, zonder leeftijdscorrecties;
- ervaringssterfte HBO - Universiteit 2015;
- leeftijden en duren zijn in maanden nauwkeurig vastgesteld; het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is gesteld op drie jaar;
- de rekenrente is gesteld op 4% per jaar;
- de berekeningen zijn netto uitgevoerd, zonder enige kosten en/of winstopslag;
- de toekomstige uitkeringen zijn vastgesteld als de actuariële contante waarde van de per de berekeningsdatum over de verstreken predikantsjaren verdiende c.q. al ingegane aanspraken op uitkeringen.

Als extra informatie is een berekening toegevoegd op basis van een rekenrente van 3,5 %.

Ervaringssterfte is het verschil in (verwachte) sterfte tussen de gehele bevolking en de predikanten (en echtgenoten) van VSE. Omdat predikanten hoogopgeleid zijn leven zij naar verwachting langer dan de gemiddelde Nederlander.

De stijging van de toekomstige uitkeringen van circa 1,3 % (€ 100.327 t.o.v. € 99.051) wordt veroorzaakt door wijzigingen in de samenstelling van het deelnemersbestand en een afname vanwege een update van de prognosetafel. Per saldo is er een lichte toename.

Begroting 2021

Vastgesteld Algemene vergadering VSE november 2020

(bedragen x € 1.000)	begroting 2021	werkelijk 2020
Baten		
Bijdragen van kerken	6.602	6.547
Opbrengsten uit beleggingen	1.970	3.817
Rente kerken	1	-
Uitkeringen herverzekeraar	105	118
	8.678	10.482
Lasten		
Uitkeringen aan kerken	4.668	4.647
Personeelskosten ondersteuning en administratie	200	223
Overige algemene kosten	62	52
	4.930	4.922
Saldo beschikbaar voor toevoeging aan de reservering voor toekomstige uitkeringen	3.748	5.560

Toelichting

Bijdragen van kerken

Quotum:

- volgens besluit van de ledenvergadering van november 2020 is het quotum vastgesteld op Eur. 59,50 per ziel.

Zielenaantal van de kerken:

- voor 2021 wordt het aantal zielen geschat op 110.700.
- voor 2020 is het aantal zielen 112.478 (begroot was 113.000)

De begrote ontvangst quotum zielen in 2021: € 6.587 duizend.

Fictieve aantal zielen vanwege bijzondere overeenkomsten met kerken:

- voor 2021 wordt uitgegaan van 250 zielen; in 2020 was uitgegaan van 300 fictieve zielen,
- begrote ontvangst fictieve zielen € 15 duizend.

Totaal begrote bijdragen van kerken in 2021: € 6.602 duizend.

Opbrengsten uit beleggingen

Op basis van de langetermijnprognose is in de begroting van 2021 een beleggingsresultaat begroot van 4%.

Rente kerken

Door reguliere aflossingen zullen de rente-ontvangsten verder dalen.

Uitkeringen herverzekeraar

Op basis van de bekende gegevens van 2019 zijn de (tijdelijke) uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid voor 2021 begroot.

Voor 2021 wordt een bedrag van € 105 duizend begroot.

Uitkeringen aan kerken

De uitkeringen aan kerken zijn inclusief de uitkeringen wegens (tijdelijke) arbeidsongeschiktheid. Op basis van de rapportage van Triple A uit 2020 is de begroting voor 2021 € 4.668 duizend.

Personeelskosten ondersteuning en administratie

Na afronding van de automatisering en de besluitvorming over het beleid in de volgende 5 jaren is de verwachting dat de personeelskosten kunnen dalen.

Voor het totaal van de kosten is uitgegaan van het rapport van Triple A van 2020 aangevuld met een inschatting van extra werkzaamheden vanwege de a.s. fusie met de NGK-kerken.

Controleverklaring

Vereniging VSE
Postbus 499
8000 AL ZWOLLE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging VSE

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de in dit jaarverslag op pagina 17 tot en met 29 opgenomen jaarrekening 2020 van Vereniging VSE, statutair gevestigd te Utrecht, feitelijk gevestigd te Zwolle, gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Vereniging VSE in alle van materieel belang zijnde opzichten opgesteld in overeenstemming met de door de vereniging gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op pagina's 18 en 19 van de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020 met een balanstotaal van € 59.268.000;
2. de staat van baten en lasten over 2020 met een saldo van € 5.560.000 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de door de vereniging gekozen en gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van Vereniging VSE, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op pagina's 18 en 19 van de jaarrekening, waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De basis voor financiële verslaggeving betreft de door de vereniging gekozen grondslagen. Dit doet geen afbreuk aan ons oordeel. De jaarrekening 2020 van Vereniging VSE en onze controleverklaring daarbij zijn uitsluitend bedoeld voor het bestuur, de Raad van Toezicht en de leden van de Vereniging VSE en dienen niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- onderdeel 'rapport' en 'kengetallen';
- verslag van het bestuur;
- overige informatie;
- advies Raad van Toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de door de vereniging gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op pagina's 18 en 19 van de jaarrekening. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Amersfoort, 20 mei 2021.

WITn accountants B.V.
Drs. J. Snoei RA

Bijlage.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Vereniging VSE

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Correspondentie
 Postbus 2150
 2400 CD
 Alphen aan den Rijn

☎ 0172 - 750 175
 ✉ info@withaccountants.nl
 @ www.withaccountants.nl
 🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
 KvK 28112484

Advies Raad van Toezicht

Advies

Hierbij treft u de jaarstukken 2020 aan van de Vereniging VSE. Hierin legt het Bestuur verantwoording af over het beleid dat het heeft gevoerd in het afgelopen jaar. Ook is de financiële weerslag van dit gevoerde beleid opgenomen.

De Raad van toezicht stemt in met de inhoud van het jaarverslag en met de daarin opgenomen financiële verantwoording zoals gecontroleerd door de accountant. Wij adviseren de Leden van de VSE om dit jaarverslag inclusief de financiële verantwoording goed te keuren en vast te stellen.

Raad van Toezicht

De Raad heeft ook in het afgelopen jaar toezicht gehouden op het door het Bestuur gevoerde beleid. We doen dat in een mooie mix van ervaring en nieuwe frisse blikken. Tijdens de laatste algemene ledenvergadering zijn er drie nieuwe leden benoemd: Robert-Jan Möhlmann, Jan Siepelinga en Frank Troost. Anton Kramer is herbenoemd. Daarmee hebben we afscheid genomen van Marnix Holsappel, als voorzitter van de Raad van Toezicht. We zijn hem op deze plaats erkentelijk voor zijn werk in de afgelopen jaren.

Deze ledenvergadering vond digitaal plaats. We zijn blij en dankbaar dat we langs die aangepaste weg een goede ledenvergadering mochten hebben. Betrokkenheid bij het werk van de VSE vanuit de leden (kerken) is van groot belang.

Verantwoording werkzaamheden

Ons overleg en onze contacten met het Bestuur waren goed en constructief. We hebben met name aandacht besteed aan de fusie met de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK) en de impact hiervan op de emeritaatsvoorziening. We verwijzen hiervoor naar wat er in het jaarverslag is opgenomen. De verschillen in de emeritaatsvoorziening met de NGK zijn op onderdelen groot. Wij spreken met het Bestuur over de inhoudelijke lijnen die in deze gesprekken worden gekozen. Dit onderwerp zal ook in de komende tijd nadrukkelijk de aandacht hebben.

Daarnaast bespreken we met het Bestuur de reguliere zaken, zoals het beleggingsbeleid, de jaarrekening en de stukken voor de Algemene Ledenvergadering.

Erkenning

Wij zijn het Bestuur erkentelijk voor de samenwerking en voor de wijze waarop ze ons in staat stellen onze rol als Raad van Toezicht in te vullen. We spreken onze waardering uit voor de inzet en betrokkenheid van het Bestuur voor het werk van de VSE. Ons beeld is dat het Bestuur op een goede en deskundige manier invulling geeft aan haar verantwoordelijkheid voor het functioneren van de VSE. Deze dank spreken we boven al uit naar onze hemelse Vader. Hij heeft ons ook het afgelopen jaar gezegend. We vertrouwen dat Hij ook in de komende tijd geeft wat nodig is.

dhr. drs. A. Kramer

dhr. drs. R.J. Möhlmann

dhr. J. Siepelinga

dhr. dr. G. Suurmond

dhr. mr. F.P. Troost